

**PRILAGOJENI PROGRAM DEVETLETNE OSNOVNE ŠOLE Z ENAKOVREDNIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM
ZA GIBALNO OVIRANE**

Specialno pedagoška dejavnost

SOCIALNE VEŠČINE

Tedensko število ur:

7.r – 0,5 ure

8.r – 0,5 ure

9.r – 1 ura

Gradivo so pripravili:

Vesna Nemeč, prof.socialne pedagogike, mentor, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik

Martina Lenček,delovni terapevt,Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik

Breda Leskovšek,socialna delavka, svetovalka, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik

Isabelle Morel Bera, prof.pedagogike, svetovalka, Zavod za usposabljanje invalidne mladine Kamnik

OPREDELITEV DEJAVNOSTI

Socialne veščine so specialna pedagoška dejavnost, ki se izvajajo v okviru prilagojenega programa devetletne osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom za gibalno ovirane učence. Specialno pedagoška dejavnost socialne veščine je zasnovana tako, da učencem na preprost in praktičen način približa spoznavanje samega sebe in okolja. Vsebine dejavnosti so vgrajene v celoten program kompleksnega usposabljanja učenca tekom večletnega šolanja, v tretji triadi pa se jim nameni še večji poudarek.

Gibalno oviran učenec je zaradi gibalne oviranosti prikrajšan in omejen, da bi živel tako, kot se glede na njegovo starost, spol, družinske ter družbene vrednote pričakuje. Na učenčev psihosocialni razvoj vpliva gibalna oviranost, ki zmanjšuje možnosti za razvijanje samostojnosti in pridobivanje potrebnih življenjskih izkušenj. Spremenjen zunanji izgled in omejitve učenca, v primerjavi z vrstniki, vplivajo na njegovo samopodobo in emocionalni razvoj. Gibalno oviran učenec pogosto doživlja stres zaradi neprijetnih in bolečih izkušenj ob zdravljenju in rehabilitaciji. Kvaliteto življenja pa učencu znižujejo še občutki negotovosti in skrbi glede lastne prihodnosti.

Specialno pedagoška dejavnost socialne veščine vključuje vse vrste vedenj, ki jih mora obvladati posameznik, da se lahko učinkovito in konstruktivno vključi v socialno okolje. Z vsebinami in dejavnostmi specialno pedagoške dejavnosti bomo učenca spodbujali k sprejemanju svoje drugačnosti in gibalne oviranosti. Učenec se bo učil poslušanja, pogajanja, reševanja konfliktov in s tem ustvarjanja odnosov sodelovanja. Dejavnost zajema modele spoznavanja, razumevanja, samousmerjanja, vpogleda v interakcije v formalnih in neformalnih skupinah. Učenec razvija socialne spretnosti in se jih uči uporabiti v različnih življenjskih situacijah. Pri izvajanju specialno pedagoške dejavnosti je poleg posredovanja kognitivnih znanj pomembna tudi lastna izkušnja. Program specialno pedagoške dejavnosti socialne veščine prispeva k celostnemu razvoju učenca, ter mu tako omogoča uspešno vključevanje v vzgojno izobraževalni proces in socialno okolje. Cilj specialno pedagoške dejavnosti je, da se bo učenec v času šolanja in kasneje v življenju uspešno soočal z življenjskimi zahtevami in skladno z možnostmi prispeval k razvoju družbe.

Cilje specialno pedagoške dejavnosti načrtuje interdisciplinarni tim strokovnih delavcev individualizirano, za vsakega učenca posebej. Cilji niso časovno opredeljeni, ampak so vezani na razvojni nivo in sposobnosti posameznega učenca.

Specialno pedagoška dejavnost socialne veščine zato ne vsebuje standardov znanj, v funkcijskih ciljih smo opredelili le pričakovani napredek učenca.

SPLOŠNI CILJI SPECIALNO PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

- Ozaveščanje in razumevanje svojih temeljnih potreb
- Ozaveščanje in razumevanje svojih temeljnih potreb za kakovostno življenje
- Spoznavanje svoje drugačnosti, gibalne oviranosti
- Spodbujanje pozitivne samopodobe
- Sproščanje napetosti
- Prepoznavanje čustev in obvladovanje čustvenih reakcij
- Spodbujanje jasnega izražanja čustev
- Spodbujanje jasnega izražanja lastnih stališč in vrednot
- Razvijanje in spodbujanje komunikacijskih strategij
- Konstruktivno reševanje konfliktnih situacij
- Razvijanje sposobnosti za ustvarjalno socialno komuniciranje in razumno argumentiranje
- Sprejemanje samostojnih odločitev
- Razvijanje kritičnega mišljenja
- Razvijanje samostojnosti pri sprejemanju odločitev
- Spoznavanje sebe in drugih v socialnem okolju
- Spoznavanje drugačnosti drugih, njihove gibalne oviranosti
- Spodbujanje občutka pripadnosti skupini
- Spoštovanje osebnosti drugih, razumevanje različnosti kot kvalitete med posamezniki, skupinami in kulturami
- Razvijanja temeljne etične in državljanske občutljivosti
- Razvijanje solidarnosti in medsebojne pomoči
- Učenje sobivanja
- Vživljanje v različne vloge, razumevanje vpliva vedenja na doživljanje in ravnanje drugih
- Spodbujanje ustvarjalnosti v socialnih interakcijah
- Razvijanje občutja za odgovorno delovanje v različnih socialnih okoljih
- Oblikovanje identitete gibalno oviranega glede na diagnozo; cerebralna paraliza, živčno-mišična obolenja, mielomeningocoele, poškodbe...
- Spodbujanje druženja gibalno oviranih iz rednih šol (integriranih učencev) in »zdravih«

CILJI SPECIALNO PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI V TRETJEM TRILETJU

V obdobju odraščanja potrebujejo učenci mnogo pogovorov in svetovanja, saj je doživljanje kriz v tem času povsem običajno, pri gibalno oviranih učencih pa je doživljanje in sprejemanje samega sebe še težavnejše. Specialna pedagoška dejavnost socialne veščine omogoča medsebojno razumevanje, učenje poslušanja drug drugega, razumevanje in vživljanje v drugega, sprejemanje in reševanje konfliktnih situacij ter grajenje odnosov sodelovanja. Dejavnost socialnih veščin vključuje vse vrste vedenj, ki jih učenec potrebuje, da razume sebe in svoje okolje, se na osnovi tega odzove na dogajanja v okolju, ter se učinkovito in kakovostno vključi v socialno okolje

- S socialnimi interakcijami ustvarjamo ugodno socialno klimo, v kateri spodbujamo medsebojno zaupanje, samozavest in spoštovanje. Učencem dajemo vedeti, da lahko kot posamezniki pripomorejo k skupinskemu uspehu ali ugodnemu skupinskemu vzdušju.
- Na podlagi razvijanja medsebojne povezanosti, občutkov zaupanja, varnosti, pripadnosti, se povečuje in utrjuje učenčev pozitiven odnos do življenja. Ob tem krepimo samozavedanje, dostojanstvo in človečnost.
- Učenci se učijo prepoznavanja čustev in obvladovanje čustvenih reakcij. Spodbujamo jih k sporočanju svojih doživljanj in čustev. Znajo obvladovati izražanje čustev, prijetnih in neprijetnih. Občutljivi so do čustev drugih in so sposobni sočustvovati z drugimi. Sodoživljajo čustveno bolečino drugih.
- Učenci razvijajo pripravljenost za besedno izražanje, kot medsebojno dejavnost, pri kateri je treba spoštovati sogovorca. S tem krepijo razumevanje in zavedanje pomena vzajemnosti v komunikaciji.
- Učenci se usposablajo za učinkovitejšo komunikacijo-učinkovite načine lastnega sporočanja in sprejemanja sporočil drugih.
- Učenci se usposablajo za zavestnejše in kreativnejše odločanje o svojem ravnanju in lastnih vlogah v medosebnih odnosih. Prepoznavaajo in sprejemajo napake v svojem vedenju. Spodbujamo jih k kritičnosti do samega sebe in konstruktivnemu sprejemanju kritike.
- Učenci razvijajo spretnosti timskega reševanja problemov. Spodbujamo jih, da postanejo dovezetni za potencialni prispevek vsakega posameznika v skupini, se usklajujejo in sklepajo kompromise.
- Ozaveščajo in razumejo svoje temeljne potrebe, znajo si postaviti jasne, razumljive in uresničljive cilje, na storilnostnem in medosebnem nivoju. Krepimo zavedanje, da je pomembno vztrajati, premagovati napore, ovire na poti do cilja.
- Učenci se učijo prepoznavanja svojih sposobnosti, navad in interesov. Krepimo pozitivno razmišljanje o sebi, pozitivno samopodobo. Prepoznavaajo svoja močna področja in sprejemajo svojo drugačnost.
- Spodbujamo jih, da oblikujejo svoj življenjski načrt v skladu s sposobnostmi, interesi, vrednotami in verovanji. Spodbujamo močna področja vsakega posameznika.

OPERATIVNI CILJI v tretjem triletju

- ◆ *S socialnimi interakcijami ustvarjamo ugodno socialno klimo, v kateri spodbujamo medsebojno zaupanje, samozavest in spoštovanje. Učencem dajemo vedeti, da lahko kot posamezniki pripomorejo k skupinskemu uspehu ali ugodnemu skupinskemu vzdušju.*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ozaveščajo in razumejo svoje temeljne potrebe ◆ Zavestno izbirajo primerne oblike vedenja ◆ Vzpodbudno vplivajo na dogajanje v skupini ◆ Razvijajo zanesljivost v odnosu z drugimi ◆ Sprejemajo in upoštevajo pobude in mnenja drugih 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Sodelovalno učenje ○ Interaktivne igre ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ spoznavanje družbe ○ državljska vzgoja in etika ○ vzgoje ○ svetovalno delo

- ◆ *Na podlagi razvijanja medsebojne povezanosti, občutkov zaupanja, varnosti, pripadnosti, se povečuje in utrjuje učenčev pozitiven odnos do življenja. Ob tem krepimo samozavedanje, dostojanstvo in človečnost.*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Razvijajo občutek zaupanja, sprejetosti, varnosti in pripadnosti ◆ Krepijo medsebojno povezanost ◆ Spoznavajo medsebojne podobnosti in razlike ◆ Spoznavajo svojo in gibalno oviranost drugega ◆ Sprejemajo različnost pri sebi in drugih ◆ Krepijo pozitiven odnos do življenja 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Sodelovalno učenje ○ Interaktivne igre ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ državljska vzgoja in etika ○ vzgoja

- ◆ Učenci se učijo prepoznavanja čustev in obvladovanja čustvenih reakcij. Vzpodbujamo jih k sporočanju svojih doživljanj in čustev. Znajo obvladovati izražanje čustev, prijetnih in neprijetnih. Občutljivi so do čustev drugih in so sposobni sočustvovati z drugimi. Sodoživljajo čustveno bolečino drugih.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI I	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Opazujejo lastna čustva in spremljajo lastno počutje med igrami oz. dejavnostmi ◆ Prepoznavajo lastna čustva ◆ Izražajo svoja čustva, tako prijetna kot tudi neprijetna ◆ Pripovedujejo in analizirajo svoje osebne izkušnje pozitivnega in negativnega socialnega vedenja ◆ Samokontrolirano in situaciji ustrezno odreagirajo v različnih čustvenih situacijah ◆ Vživljajo se v občutke drugih v medsebojnih interakcijah in ob tem razvijajo občutljivost do čustev drugih 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Sodelovalno učenje ○ Interaktivne igre ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ državljska vzgoja in etika ○ vzgoja ○ svetovalno delo

- ◆ Učenci razvijajo pripravljenost za besedno izražanje kot medsebojno dejavnost, pri kateri je treba spoštovati sogovorca. S tem krepijo razumevanje in zavedanje pomena vzajemnosti v komunikaciji.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Spoznajo pomen govora pri izražanju svojih čustev, potreb, želja. ◆ Razvijajo jezikovno spretnost v pogovoru o lastnih občutkih, čustvenih odzivih in medsebojnih odnosih ◆ Naučijo se spoštovati sogovorca in ga poslušati ◆ Razvijajo spretnosti za prevzemanje različnih vlog v medsebojnih odnosih. ◆ Razvijajo kulturo dialoga ◆ Razvijajo svoje lastne vrednote in moralno presojo 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Sodelovalno učenje ○ Interaktivne igre ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ državljska vzgoja in etika ○ vzgoja ○ svetovalno delo

- ◆ *Učenci se usposablajo za učinkovitejšo komunikacijo - učinkovite načine lastnega sporočanja in sprejemanja sporočil drugih.*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Razmišljajo o vzrokih in posledicah socialnega vedenja ◆ Prepoznajo občutke, vzgibe, ki izzovejo posamezna dejanja ◆ Seznanjajo se s komunikacijskimi razlikami in različnimi socialnimi stališči med dečki in deklicami ◆ Spoštujejo kulturne, spolne, verske in druge razlike med posamezniki ◆ Razvijajo toleranco, strpnost, razumevanje do različnosti med posamezniki (gibalno oviranostjo) ◆ Razvijajo strategije reševanja medosebnih problemov, konfliktov 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Sodelovalno učenje ○ Interaktivne igre ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ državljanska vzgoja in etika ○ vzgoja ○ svetovalno delo

- ◆ *Učenci se usposablajo za zavestnejše in kreativnejše odločanje o svojem ravnanju in lastnih vlogah v medosebnih odnosih. Prepoznajo in sprejemajo napake v svojem vedenju. Spodbujamo jih k kritičnosti do samega sebe in konstruktivnemu sprejemanju kritike.*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Pojasnjujejo in utemeljujejo vrednost pozitivnega vedenja ◆ Presojajo in utemeljujejo pomen in posledice negativnega vedenja. ◆ Prepoznajo in korigirajo napake v svojem vedenju ◆ Izražajo lastno moralno presojo o nekem vedenju ◆ Prepoznajo različne izbire reagiranja v danih situacijah 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Sodelovalno učenje ○ Interaktivne igre ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ državljanska vzgoja in etika ○ vzgoja ○ svetovalno delo

- ◆ Učenci razvijajo spretnosti skupinskega in timskega reševanja problemov. Vzpodbujamo jih, da postanejo dovezetni za potencialni prispevek vsakega posameznika v skupini, se usklajujejo in sklepajo kompromise.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Oblikujejo svoje mišljenje o določenem socialnem vedenju ◆ Posredujejo in utemeljujejo svoje mnenje skupini ◆ Sprejemajo mnenja drugih članov skupine ◆ Sklepajo kompromise in dogovore ◆ Naučijo se skupinskega reševanja problemov ◆ Razvijajo zavest o možnih načinih spoprijemanja z različnimi oblikami socialnih interakcij 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Sodelovalno učenje ○ Interaktivne igre ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ državljanska vzgoja in etika ○ vzgoja ○ svetovalno delo

- Ozaveščajo in razumejo svoje temeljne potrebe. Znao si postaviti jasne, razumljive in uresničljive cilje na storilnostnem in medosebnem nivoju. Krepimo zavedanje, da je pomembno vztrajati, premagovati napore in ovire na poti do cilja.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ozaveščajo svoje temeljne potrebe in nagnjenja ◆ Soočijo se s svojo drugačnostjo/gibalno oviranostjo ◆ Naučijo se smiselno načrtovati svoja dejanja ◆ Naučijo se dolgoročnega postavljanja ciljev ◆ Naučijo se odgovornosti in postopnosti v procesu doseganja lastnih ciljev ◆ Gradijo svoje samoocenjevalne spretnosti in se zavedajo učinkovitosti ◆ Zavedajo se zahtevnosti različnih situacij ◆ Vrednotijo lastne odzive na prosocialno in antisocialno vedenje. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Sodelovalno učenje ○ Interaktivne igre ○ Hospitacije ○ Ekskurzije ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ državljanska vzgoja in etika ○ vzgoja ○ svetovalno delo

<ul style="list-style-type: none"> ◆ Razvijajo lastno moralno presojanje v določenem socialnem vedenju ◆ Razvijajo vztrajnost pri doseganju ciljev ◆ Razvijajo pozitivno razmišljanje o sebi ◆ Razvijajo pozitivno samopodobo ◆ Razvijajo komunikacijske spretnosti ◆ Oblikujejo stališča do pridobljenih informacij ◆ Sklepajo kompromise ◆ Sprejemajo odgovornost za svoje odločitve 		
--	--	--

- ◆ *Spodbujamo jih, da oblikujejo svoj življenjski načrt v skladu s sposobnostmi, interesi, vrednotami in verovanji. Spodbujamo močna področja vsakega posameznika.*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Ozaveščajo svoje temeljne interese v skladu s svojimi sposobnostmi ◆ Soočajo se svojimi omejitvami, gibalno oviranostjo in v skladu s tem načrtujejo svojo poklicno pot ◆ Sprejemajo priporočila in mnenja drugih pri izbiri poklicne poti ◆ Zavedajo se pomena znanja, ki je potrebno za delovanje v družbi 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Sodelovalno učenje ○ Interaktivne igre ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ družboslovje ○ državljska vzgoja in etika ○ vzgoja ○ svetovalno delo

KADRI

Znanja, ki jih morajo imeti izvajalci:

Učitelj specialno pedagoške dejavnosti je lahko:

- univerzitetni diplomirani defektolog DP-FIBO
- univerzitetni diplomirani socialni pedagog z defektološko dokvalifikacijo FIBO
- univerzitetni diplomirani svetovalni delavec z defektološko dokvalifikacijo FIBO

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Specialna pedagoška dejavnost socialne veščine se uresničuje preko zastavljenih operativnih ciljev in dejavnosti, pri čemer se posamezni cilji uresničujejo skozi več operativnih ciljev in dejavnosti, ki so odprto naravnane. Odprtost se kaže pri izbiri snovi, pri organizaciji, izbiri metod in podobno.

Pri socialnih veščinah je pomembna raznolikost in sistematičnost aktivnosti, prilagojenih razvojni stopnji učencev. Še posebej je poudarjeno aktivno in izkustveno učenje in učenje s pomočjo opazovanja drugih. Osnove za tovrstno učenje predstavljajo spontane izkušnje, ki jih učenci dobijo doma, v šoli, v skupini, med vrstniki in načrtno sprožene izkušnje, ki jih v razredu ali skupini izzove učitelj. Učencem tako ponudimo možnosti, da posegajo v dogajanje, svobodno izražajo svoje želje, potrebe, ideje, stališča in pri tem prihajajo do lastnih spoznanj, razvijajo in sprejemajo lastno odgovornost in odgovornost drugih.

Ključne vrednote dejavnosti socialnih veščin so: samospoštovanje in skrb zase, spoštovanje drugih in skrb zanje, občutek socialne odgovornosti, zavezanost učenju in občutek pripadnosti. Učenec se nauči prispevati socialnemu okolju po svojih sposobnostih ter od okolja pričakuje pomoč na področjih, ki jih zaradi gibalne oviranosti ne zmore. Socialne veščine vključujejo vse vrste vedenj, ki se jih mora učenec naučiti, da se lahko učinkovito in konstruktivno vključi v socialno okolje.

Šola sama po sebi, s pomočjo vrlin in etosa, ki ga poudarja, nudi primerne okoliščine za učenje socialnega vedenja in spodbujanje osebnostnega in socialnega razvoja učencev. Učitelji učencem pomagajo razvijati socialno razumevanje, njihovo razmišljanje in razpravljanje o vseh razsežnostih socialnega vedenja. Učenci preko različnih strokovnih pristopov, metod, modelov in različnih dejavnosti razvijajo socialno vedenje, sposobnosti vključevanja v socialne interakcije in oblikujejo socialne odnose. Razvijajo primerno - prosocialno vedenje. Naučijo se razmišljanja, razpravljanja o notranjih občutkih, prepoznavanja in analiziranja lastnega vedenja in upoštevanja občutkov in vidikov vedenja svojih vrstnikov in drugih ljudi.

Specialna pedagoška dejavnost socialne veščine gibalno oviranih učencev je zasnovana tako, da učencu na preprost in praktičen način približa spoznavanje samega sebe, svoje gibalne oviranosti in okolja. Socialne veščine so vgrajene v celoten program kompleksnega usposabljanja učenca. V prvi in drugi triadi se vsebine poglobljeno in kontinuirano izvajajo v okviru vzgojnega, svetovalnega in terapevtskega dela. V tretji triadi pa se vsebine dejavnosti utrjujejo in nadgrajujejo v okviru specialno pedagoške dejavnosti socialne veščine.

Povezuje se z različnimi predmetnimi področji, tako naravoslovnimi kot družboslovnimi. Pestrost vsebin in dejavnosti omogoča integracijo in smiselno povezovanje z različnimi predmeti (državljska vzgoja in etika, oddelčna skupnost, slovenski jezik, izbirni predmeti, specialno-pedagoška dejavnost – komunikacija).

Vsebine dejavnosti niso omejene zgolj na predvidene učne ure, temveč so prisotne v vsakodnevem vzgojno – izobraževalnem procesu. Vključujemo jih v interesne dejavnosti, kulturne, naravoslovne, tehniške, športne dneve, druge šolske dejavnosti (šola v naravi, likovne kolonije, raziskovalni tabori, projekti, ustvarjalne delavnice, medšolske izmenjave, prostovoljno socialno delo).

Vsebine socialnih veščin segajo tudi čez šolske zidove, v samo življenje, v ustanove in zavode, v lokalne skupnosti in širše okolje.

Vpliv na proces socializacije imajo vsi zaposleni, zato je pomembna pozitivna, sproščena socialna klima, ki omogoča in spodbuja enakopraven položaj in medsebojno spoštovanje vseh udeležencev.

Ob tem je zelo pomembno timsko, interdisciplinarno sodelovanje učiteljev, vzgojiteljev, terapevtov in svetovalnih delavcev.

Učitelj se s specialno pedagoško dejavnostjo socialnih veščin seznanja skozi izobraževalni proces s samoizobraževanjem, preko študijskih skupin in organiziranih seminarjev za razvijanje socialnih veščin.

Učitelji, vzgojitelji na osnovi lastnih opažanj dinamike v razredu, diagnostičnih kart, raznih ocenjevalnih lestvic, zbirnih listov, analiz, različnih ocenjevalnih tehnik in metod, ocenjujejo in spremljajo stanje in razvoj posameznikov in skupine. Sistematično beležijo rezultate in na osnovi le teh izbirajo in prilagajajo vsebine učnega načrta specialno pedagoške dejavnosti socialnih veščin.

Predstavljen koncept specialno pedagoške dejavnosti se prilagaja, preoblikuje in dopolnjuje glede na situacijo razredne dinamike, socialnega stanja skupine in razvojnega nivoja posameznikov v skupini.

Socialne veščine kot specialno pedagoška dejavnost se izvaja v ustrezno veliki in opremljeni učilnici, s sodobnimi avdiovizualnimi pripomočki, didaktičnim materialom in didaktičnimi pripomočki, knjigami, lutkami, igračami ter raziskovalnimi koticami.

PRILOGA

Specialno pedagoška dejavnost socialne veščine se začne izvajati že prvo leto usposabljanja učenca, v prvi in drugi triadi. Vsebine specialno pedagoške dejavnosti se izvajajo v okviru vzgojnega, svetovalnega in terapevtskega dela.

CILJI SPECIALNO PEDAGOŠKE DEJAVNOSTI

PRVO TRILETJE

Ob učenju in izvajanju vsakodnevni veščin in navad učenci odkrivajo svoje sposobnosti in omejitve. Ob tem spoznavajo lastno telo, funkcije posameznih delov telesa in telesa kot celote ter se soočajo s svojo gibalno oviranostjo. Pridobivajo čustveni in razumski odnos do svojega telesa ter svoje gibalne oviranosti.

- Socialne veščine spodbujajo vedenje o lastnem telesu, gibalni oviranosti. Učenci spoznavajo funkcije/disfunkcije posameznih delov telesa in telesa kot celote. Soočajo se z lastno oviranostjo.
- Učenec pridobiva vsakodnevne navade in za življenje potrebne spretnosti.
- Učenci si pridobivajo pozitivni čustveni in razumski odnos do svojega telesa. Začenjajo se zavedati, da je telo zanje najbolj naravna socializacijska danost. Skladno z gibalno oviranostjo iščejo izrazne poti.
- Igra je učinkovito sredstvo razvoja in motivacije in je sredstvo zuper najrazličnejše težave, od učnih do čustvenih. Igra omogoča učencem in učiteljem različne interakcije. Te pa so pomembna sestavina učenja in poučevanja, saj več kot ima otrok priložnosti za interakcijo z vrstniki, starši in učitelji, več različnih pogledov spoznava. Z igro učenci presojujejo in ocenjujejo različne situacije in se tako soočijo z vzroki in posledicami svojega vedenja. Skozi igro učenci doživljajo zadovoljstvo in uspeh, kar pozitivno vpliva na doživljanje in vrednotenje sebe.
- Učence spodbujamo, da spontano reagirajo na potrebe posamezne situacije in pri tem uporabljajo lastno domišljijo in ustvarjalnost.
- Učence spodbujamo k nebesednemu in besednemu izražanju svojih misli, čustev, želja, izkušenj, domišljije in ustvarjalnosti

DRUGO TRILETJE

Ob učenju in izvajanju zahtevnejših vsakodnevnih veščin in navad učenci razvijajo in nadgrajujejo svoje sposobnosti. Ob tem spoznavajo širše socialno okolje in ovire v okolju. Pridobivajo izkušnje načrtovanja, analiziranja in svetovanja kakor tudi sprejemanja odgovornosti za svoje odločitve.

- Socialne veščine uresničujejo, spodbujajo in osmišljajo kvaliteto, vrednote sobivanja. Temeljijo na aktivnem in k učencu usmerjenem učenju, s ciljem, da bi znali biti in sobivati.
- Učenci se učijo prepoznavati lastna čustva in se vživljati v čustva drugih ljudi.
- Učenci razvijajo in ohranjajo zanimanje za druge, kažejo občutljivost do človeških potreb, različnosti in socialnih problemov. Učenci kažejo občutljivost do gibalne oviranosti drugega in pokažejo pripravljenost pomagati.
- Učenci se zavedajo, da je komunikacija medsebojna dejavnost, ki jim odpita nove možnosti za zadovoljevanje vedoželjnosti, spoznavanje predmetnega, duhovnega in domišljjskega sveta, razumevanje sebe in drugih.
- Učenca spodbujamo k samostojnosti in odgovornemu ravnanju v skupini. Ob pridobljenih izkušnjah spoznavajo, da se s takšnim ravnanjem povečuje njihova zmožnost delovanja v lastnem okolju. Učencem želimo pomagati, da bi razmišljanje o socialni naravi njihovih dejanj postalo njihova navada. S tem spodbujamo zavedanje socialno sprejemljivega vedenja.
- Učenci se učijo funkcioniranja v okolju, v skupini vrstnikov, sprejemajo pravila, se učijo asertivnosti. Prispevajo k socialnemu okolju po svojih sposobnostih ter od okolja pričakujejo pomoč na področjih, ki jih zaradi gibalne oviranosti ne zmorejo.

OPERATIVNI CILJI v prvem in drugem triletju

Prvo triletje

- *Specialna pedagoška dejavnost socialne veščine spodbujajo vedenje o lastnem telesu, gibalni oviranosti. Učenci spoznavaajo funkcije/disfunkcije posameznih delov telesa in telesa kot celote. Soočajo se z lastno oviranostjo.*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Imenujejo dele telesa in jih pokažejo ◆ Soočajo se s svojo gibalno oviranostjo ◆ Soočijo se s svojimi omejitvami ◆ Spoznavaajo funkcijo/disfunkcijo posameznih delov telesa ◆ Opisujejo sami sebe ◆ Prepoznavajo svojo podobo v ogledalu, na fotografiji... ◆ Ugotavljajo telesne podobnosti in razlike med posamezniki v skupini ◆ Prepoznavajo razlike med spoloma 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Socialne in gibalne igre ○ Risba samega sebe ○ Obrisi telesa sošolca na tleh, v snegu... ○ Igre z lutkami ○ Besedne igre ○ Delo s slikovnim materialom ○ Nebesedne igre 	<ul style="list-style-type: none"> ○ športna vzgoja ○ likovna vzgoja ○ vzgoja ○ delovna terapija

- *Učenec pridobiva vsakodnevne navade in za življenje potrebne spretnosti.*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Učenje osnovnih opravil, glede na gibalno oviranost ◆ Učenje opravil povezanih z osebnim urejanjem (gibanje otroka v ožjem okolju, skrb za urejenost bivalnega prostora) ◆ Opravila v povezavi z osebno higieno (jutranja in večerna nega, uporaba sanitarij, osebna urejenost) ◆ Opravila v povezavi s prehrano, s poudarkom na uporabi prilagoditev 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Socialne in gibalne igre ○ Igre z lutkami ○ Besedne igre ○ Nebesedne igre ○ Igre vlog 	<ul style="list-style-type: none"> ○ športna vzgoja ○ likovna vzgoja ○ vzgoja ○ delovna terapija

- ◆ Učenci si pridobivajo pozitivni čustveni in razumski odnos do svojega telesa. Začenjajo se zavedati, da je telo zanje najbolj naravna socializacijska danost, saj se z njim lahko uspešno izražajo.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI I	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Gibalno izražajo svoje občutke ◆ Prepoznavajo čustveno izražanje drugih ◆ Učijo se osnovnih načinov komuniciranja s svojim telesom (rokovanje, pozdrav, trkanje....) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ustvarjalno gibanje ob glasbi ○ Gibalne igre 	<ul style="list-style-type: none"> ○ športna vzgoja ○ glasbena vzgoja ○ vzgoja ○ delovna terapija

- ◆ Igra je učinkovito sredstvo razvoja in motivacije in je sredstvo zoper najrazličnejše težave, od učnih do čustvenih. Igra omogoča učencem in učiteljem številne interakcije. Te pa so pomembna sestavina učenja in poučevanja, saj več kot ima otrok priložnosti za interakcijo z vrstniki, starši in učitelji, več različnih pogledov spoznava. Z igro učenci presojujejo in ocenjujejo različne situacije in se tako soočijo z vzroki in posledicami svojega vedenja. Skozi igro učenci doživljajo zadovoljstvo in uspeh, kar pozitivno vpliva na doživljanje in vrednotenje sebe.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Vživljajo se v različne vloge ◆ Vzpostavljajo stike z drugimi ◆ Prepoznavajo različne čustvene izraze pri sebi in drugih ◆ Spoznajo pomen sporazumevanja znotraj skupine ◆ Razvijajo sposobnosti za sporazumevanje ◆ Uveljavljajo se v skupini ◆ Spoznajo pomen upoštevanja interesov in potreb drugih ◆ Spoznajo pomen pravil skupine ◆ Sprejmejo povabilo k igri ◆ Samoiniciativno se vključujejo v igro 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gibalne igre ○ Socialne igre ○ Kooperativne igre ○ Igre vlog 	<ul style="list-style-type: none"> ○ športna vzgoja ○ delovna terapija ○ svetovalno delo

- ◆ Učence spodbujamo, da spontano reagirajo na potrebe posamezne situacije in pri tem uporabljajo lastno domišljijo in ustvarjalnost.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Opazujejo dogajanje v skupini ◆ Vživljajo se v različne socialne situacije in vloge ◆ Prepoznajo različne čustvene izraze pri sebi in drugih ◆ Ustvarjalno in aktivno sodelujejo v skupini 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Gibalne igre ○ Dramatizacija ○ Igre vlog ○ Likovno izražanje 	<ul style="list-style-type: none"> ○ športna vzgoja ○ glasbena vzgoja ○ likovna vzgoja ○ vzgoja ○ svetovalno delo

- ◆ Učence spodbujamo k nebesednemu in besednemu izražanju svojih misli, čustev, želja, izkušenj, domišljije in ustvarjalnosti.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Izražajo misli, čustva, želje...s pomočjo svojega telesa ◆ Likovno izražajo misli, čustva, želje.... ◆ Izražajo misli, čustva, želje...z besedami ◆ Spoznavajo pomen sporazumevanja ◆ Razvijajo domišljijo in ustvarjalnost v različnih socialnih situacijah 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ustvarjalno gibalno izražanje ○ Likovno izražanje ○ Besedne igre ○ Dramatizacija ○ Igre vlog 	<ul style="list-style-type: none"> ○ likovna vzgoja ○ slovenski jezik ○ vzgoja

Drugo triletje

- ◆ *Socialne veščine uresničujejo, vzpodbujajo in osmišljajo kvaliteto, vrednote sobivanja. Temeljijo na aktivnemu in k učencu usredinjenemu učenju, s ciljem, da bi znali bit in sobivati .*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Zavedajo se svojih želja, čustev in motivov ◆ Sprejemajo odgovornost za svoje vedenje ◆ Jasno izražajo svoje misli, občutke, ideje... ◆ Pozorno poslušajo druge ◆ Upoštevacjo in spoštujejo mnenja drugih	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Kooperativne igre ○ Dramatizacija ○ Igre vlog ○ Individualni in skupinski razgovori	<ul style="list-style-type: none"> ○ glasbena vzgoja ○ likovna vzgoja ○ slovenski jezik ○ vzgoja ○ svetovalno delo

- ◆ *Učenci se učijo prepoznavati lastna čustva in se vživljati v čustva drugih ljudi.*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Prepoznavajo različne čustvene odzive pri sebi ◆ Prepoznavajo različne čustvene odzive pri drugih ◆ Nebesedno in besedno izražajo svoja čustva ◆ Zaznavajo čustva in motive drugih ◆ Vživljajo se v čustva drugih	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ustvarjalno gibalno izražanje ○ Pantomima ◆ Sociodramske igre ○ Socialne igre ○ Kooperativne igre ○ Igre vlog ○ Igre z lutkami ○ Individualni in skupinski razgovori	<ul style="list-style-type: none"> ○ športna vzgoja ○ glasbena vzgoja ○ likovna vzgoja ○ slovenski jezik ○ vzgoja ○ svetovalno delo

- ◆ *Učenci razvijajo in ohranjajo zanimanje za druge, kažejo občutljivost do človeških potreb, različnosti in socialnih problemov. Učenci kažejo občutljivost do gibalne oviranosti drugega in pokažejo pripravljenost pomagati.*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Vživljajo se v vloge drugih in jih razumejo ◆ Vživljajo se v gibalno oviranost drugega, ter ga razumejo ◆ Zavedajo se svojih potreb in spoštujejo potrebe drugih ◆ Zavedajo se svoje gibalne oviranosti ◆ Razvijajo strpnost do drugih ◆ Spoštujejo različnost vsakega posameznika ◆ Negujejo prijateljske odnose z drugimi ◆ Pripravljene so pomagati drugemu 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ustvarjalno gibalno izražanje ◆ Sociodramske igre ○ Socialne igre ○ Kooperativne igre ○ Igre vlog ○ Igre z lutkami ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ športna vzgoja ○ slovenski jezik ○ vzgoja ○ svetovalno delo

- ◆ *Učenci se zavedajo, da je komunikacija medosebna dejavnost, ki jim odpira nove možnosti za zadovoljevanje vedoželjnosti, spoznavanje predmetnega, duhovnega in domišljjskega sveta, razumevanje sebe in drugih.*

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Utrjujejo besedno komunikacijo ◆ Spoznavajo različne načine komunikacije ◆ Spoznavajo pripomoček komunikator ◆ Vživljajo se v različne življenjske situacije ◆ Sprejemajo spremembe in novosti 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Delo s knjigami in različnimi mediji (video, TV, telefon...) ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Vodena domišljija ○ Individualni in skupinski pogovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ vzgoja ○ računalništvo

- ◆ Učence vzpodbujamo k samostojnosti in odgovornemu ravnanju v skupini. Ob pridobljenih izkušnjah spoznavaajo, da se s takšnim ravnanjem povečuje njihova zmožnost delovanja v lastnem okolju. Učencem želimo pomagati, da bi razmišljanje o socialni naravi njihovih dejanj postalo njihova navada. S tem vzpodbujamo zavedanje socialno sprejemljivega vedenja.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Sprejemajo odgovornost za svoja dejanja ◆ Ustrezno ocenjujejo svoje zmogljivosti ◆ Ustrezno ocenjujejo svoje zmogljivosti, glede na svojo gibalno oviranost ◆ Sprejemajo določene zadolžitve (skrb za urejenost bivalnega prostora, soba, dnevni prostor) ◆ Upoštevajo mnenja drugih ◆ Sklepajo kompromise ◆ Upoštevajo zaupnost in diskretnost v medsebojnih odnosih ◆ Razumejo in sprejemajo svoje prednosti in pomanjkljivosti ◆ Predvidijo posledice svojega vedenja ◆ Sprejemajo povratne informacije o svojem vedenju in dajejo povratna sporočila drugim 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Besedne igre ○ Socialne igre ○ Igre vlog ○ Kooperativne igre ○ Interaktivne igre ○ Individualni in skupinski pogovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ spoznavanje družbe ○ vzgoja ○ svetovalno delo

- Učenci se učijo funkcioniranja v okolju, v skupini vrstnikov, sprejemajo pravila, se učijo asertivnosti. Prispevajo k socialnemu okolju po svojih sposobnostih ter od okolja pričakujejo pomoč na področjih, ki jih zaradi gibalne oviranosti ne zmorejo.

OPERATIVNI CILJI	PRIMERI DEJAVNOSTI	POVEZAVE
<ul style="list-style-type: none"> ◆ Se usposablja za samostojnost v različnih situacijah ◆ Varno hodijo po opravkih v mesto ◆ Uporabljajo javna prevozna sredstva ◆ Se vključujejo v vsakodnevne aktivnosti ◆ Samostojno raziskujejo okolje ◆ Proučevanje arhitektonske dostopnosti (ožje in širše okolje) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Igre vlog ○ Interaktivne igre ○ Pojasnjevanje in svetovanje ob predvideni akciji ○ Skupinski odhod v mesto, trgovino, prireditve.... ○ Analiza detajlov, doživete akcije ○ Individualni in skupinski razgovori 	<ul style="list-style-type: none"> ○ slovenski jezik ○ spoznavanje družbe ○ vzgoja ○ svetovalno delo